

**IMKONIYATI CHEKLANGAN O'QUVCHILARGA DAZMOL
NOSOZLIKLARNI ANIQLASH VA TA'MIRLASHNI O'RGATISH**

**RESPUBLIKA IMKONIYATI CHEKLANGAN SHAXSLAR UCHUN
IXTISOSLASHTIRILGAN MAXSUS TEXNIKUM**

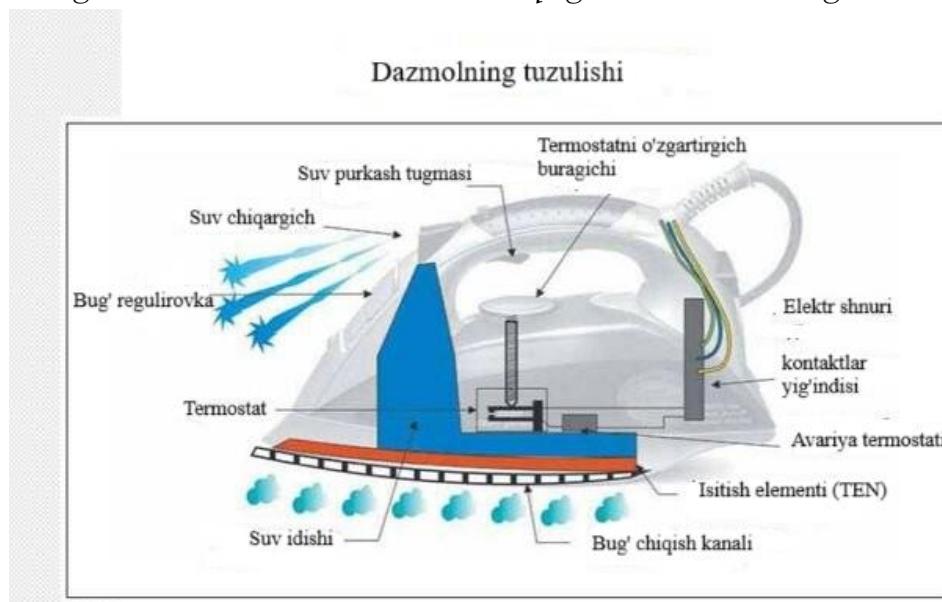
*Ishlab chiqarish ta'lif ustasi. Sobirjonov G'ani
Ishlab chiqarish ta'lif ustasi. Nurmatov Zafar*

Annotatsiya. Qurilma nuqtai nazaridan dazmol juda oddiy elektr jihozidir yosh maishiy texnika ustalariga shuningdek, imkoniyati cheklangan o'quvchilarga dazmolni asosiy qismlari nosozliklarini tekshirish va ta'mirlashni tushuntirib o'tamiz.

Kalit so'zlar. Isitgich, shnur, vilka, kabel, tok, saqlagich, ten, termostat.

Dazmolning strukturaviy tuzulishi. U choynak yoki isitgichga o'xshaydi. Ammo buzilishni o'zingiz ta'mirlashga harakat qilish uchun siz sxemani va barcha asosiy komponentlarni bilishingiz kerak. Bu:

- isitgich; shnur bilan vilka; terma saqlagich; harorat sozlagichi.

Dazmolni qanday qismlarga ajratish kerak

- harorat tugmchasini demontaj qilish;
- orqa qopqoqni olib tashlash, ba'zan tepa bilan birga;
- uning orqasida kontakt bloki joylashgan;
- yuqori qopqoq;
- ramka;
- harorat regulyatorining korpusi, agar jihozlangan bo'lsa.

Endi ichki qismni tekshirish va ta'mirlash mumkin. Har bir bosqich demontaj paytida nosozliklarni aniqlab ta'mirlaydi. Ulardan ba'zilari G'arb kompaniyalarining mahsulotlari

misolda alohida ko'rib chiqiladi, endi biz umumiy nosozliklarni tasvirlaymiz. Keling, dazmollar bilan yuzaga keladigan eng keng tarqalgan buzulishlarni ko'rib chiqaylik.

Elektr simining shikastlanishi

Bu eng keng tarqalgan, ammo ayni paytda tuzatish uchun eng oson buzilishdir. Qoida tariqasida, kabelning maksimal egilishi temir tanasiga kiradigan joyda sodir bo'ladi. Buni bilish uchun dazmolning orqa qopqog'i olib tashlang va sinov qurilmasi yordamida uning ishlashini tekshirish. Sinov qurilmasining uchini lampochkani vilkaga, batareyani esa simning ikkinchi uchiga qo'yiladi. Agar yorug'lik yonmasa, muammo shnurda. Uni qisqartirish va yana tekshirish kerak.

Isitish elementining shikastlanishi

Isitish elementi kamdan-kam hollarda buziladi. Biroq, agar bu sodir bo'lsa, unda isitish elementini almashtirishga harakat qilish o'rniliga yangi dazmol sotib olish osonroq. Buzilishning isitish elementi bilan maxsus bog'liqligini quyidagicha aniqlashingiz mumkin. Deyarli barcha modellarda isitgich kontaktlari qurilma kontaktlariga mahkamlanadi va ko'rsatkich chiroqqa ulanadi. Agar chiroq yoqilgan bo'lsa, lekin dazmol qizib ketmasa, unda buzilish isitish elementi bilan bog'liq.

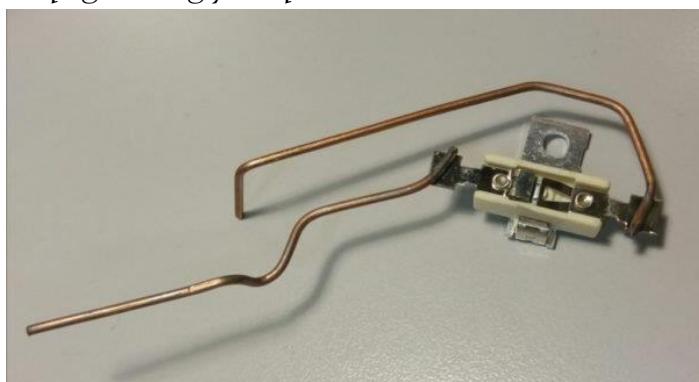
Termostatning shikastlanishi

Elektr termostatlari isitish elementlarini o‘z ichiga olgan barcha elektr jihozlarida qo’llaniladi. Ularning maqsadi haroratni (havo, suv) belgilangan chegaralarda ushlab turishdir. Termostatga o’tish uchun siz temirni to’liq qismlarga ajratishingiz kerak. Qurilmaning tutqichi va korpusning plastik qismlari metall qismlarga izolyatsiya yoki o‘z-o‘zidan tejamkor vintlar bilan biriktirilgan. Hatto bitta ishlab chiqaruvchi ko‘plab modellarga ega va ularning barchasi dizayn xususiyatlariga ega. Ammo barcha turlarning umumiy nuqtalari bor.

Tananing plastik qismini olib tashlaganingizdan so’ng, siz dazmolning termostatini hisobga olishingiz kerak. Sovuq rejimda kontaktlar yopiq bo’lishi kerak. Agar maxsus qurilma bo’lsa, tugunni chiqillash ovozi yaxshiroqdir. Agar ovoz bo’lmasa, kontaktlarni nozik qumqog’oz bilan tozalashingiz va keyin dazmolni ulashingiz mumkin.

Saqlagichning yaroqsizlanishi

Saqlagichning asosiy vazifasi – TENdagagi harorat Keskin oshib ketganda uni himoya qilish uchun elektr zanjirni uzish. Saqlagichlar bir martalik va ko‘p martalik ishlataladigan bo’ladi. Birinchisi faqat bir marta ishlaydi va dazmol o’chadi qayta yonmaydi. Ikkinchisi hozirgi yangi modellarda ko‘proq qo’llanilib, elektr zanjirni ko‘p marta o’chirib yoqadi. Saqlagich nosozligini testir bilan tekshiriladi. Agar chiroq yonmasa saqlagich yaroqsiz hisoblanadi bu holatda saqlagish olib tashlanib elektr zanjirining o’sha joyi ulab qo‘yiladi.

Bug‘ tizimining shikastlanishi

Agar bug‘ chiqishi nosoz bo‘lsa, unda sabab bug‘ning chiqish teshiklari kuyindilar bilan to‘silib qolishida uni tozalash uchun limon kislotasidan foydalaniladi. Uni dazmolga quyib bug‘ rejimini yoqish va tugaguncha kutish kerak bo‘ladi so‘ngra distirlangan suv bilan yuviladi Bu jarayon hech bir ustaga yoki imkoniyati cheklangan o‘quvchilarga qiyinchilik tug‘dirmaydi ish stolida o‘tirgan holatda ortiqcha kuch sarflamasdan barcha ishni amalgaloshirish mumkin va shu orqali o‘z-o‘zini band qilishi va qo‘srimcha daromad topishi mumkin.

FOYDALANILGAN ADBIYOTLAR;

1. Abdullayev B.A, Burxonxo‘jayev O.M, Xolbo‘tayeva X.YE “Uy-ro‘zg‘or elektr jixozlarini ta’mirlash”. Toshkent. Voris Nashiryot, 2007yil.
2. Muzaffarov SH.M, Botirova L.A. “Uy-ro‘zg‘or elektrotexnik buyumlari va ularni ta’mirlash”. Toshkent. Ilm ziyo, 2017 yil
3. X.Rixsillayev “Uy-ro‘zg‘or isitish asboblari”. Toshkent - 2006 yil.
4. D.A.Lepayev. “Uy-ro‘zg‘or elektr asboblari va mashinalari remonti slesari uchun Spravochnik” Toshkent, Mehnat, 1988 yil.

INTERNET SAYTLARI:

zipinsk.ru/blog/kak-otremontirovat-utyug
dzen.ru/a/W9lZHhqpZgCroMTl